

Недоступен ни однин перевод.

Имсол ҳам нишасти бахшида ба ҳукуки инсон, ки онро САҲА баргузор мекунад, олуда ба бахсҳои сиёсӣ шуд. Хайате, ки Тоҷикистон ба ин нишаст фиристод, бо далелҳои маълум ба роҳбарони ТТЭ ХНИ маъкул наафтод (чун ҳамешагӣ), чун дарк карданд, ки ин бор ҳам сиррашон фош гардидаву пешорӯи чомеаи ҷаҳон боз шармандатар хоҳанд буд. Ҳолати аъзову роҳбарони ин ташкилоти террористиро чизе ҷуз ин наметавон шарҳ дод.

Аммо агар аз ин бигзарему бубинем, ки воқеияти норозигии ТТЭ ХНИ аз иштироки Тоҷикистон бо ин хайат дар нишасти Варшава чист? Чаро ҳолати бавучудода боиси ташвиши нахзатиён шуду тасмимдоранд сафи худро дар ин нишаст аз ҳисоби онҳое ҳам пур кунанд, ки ба ҳар восита ба Аврупо рафтаанд? Ва дар ниҳоят хамнишинӣ бо аъзову роҳбарони ин ташкилот чӣ пайомдхо хоҳад дошт?

Вобаста ба ин ва суолҳои дигар хабарнигорамон бо Сафарзода Анвар Ислон, мудири кафедраи ҳукуки ҷиноятии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент, суҳбат кард.

- Биёед, суҳбатро аз суоли аввали болоӣ шурӯъ кунем, ки дарвоқеъ, воқеияти норозигии ТТЭ ХНИ аз иштироки Тоҷикистон бо ин хайат дар нишасти Варшава чист?

- Аз навиштаи матбуот бо хайате, ки дар Варшава Тоҷикистонро намояндагӣ мекунанд, шинос шудам. Маълум мегардад, ки кишвари моро дар ин ҳамоиши байналмилалӣ Варшава на танҳо намояндагони ҳукумату чомеаи шаҳрвандӣ, балки онҳое ҳам муаррифӣ мекунанд, ки дар гузашта бо ТТЭ ХНИ пайвандӣ доштанд. Ин маъноӣ онро дорад, ки ин маротиба Тоҷикистон пешорӯи чомеаи ҷаҳонӣ дар ҳузури шохидони воқеӣ суҳбат мекунад. Чун нишасти мазкур марбут ба ҳукуки инсон аст ва дар равади баррасии мавзӯи ҳукуки инсон ғарб ва шохид ду омили ҳеле муҳиманд, ин тасмими ҷониби Тоҷикистон воқеист.

Аъзову роҳбарони ТТЭ ХНИ хуб медонанд, ки ғошқорихои шохидону баррасии ғактҳои воқеӣ дар ояндаи наздик ҳам аз лиҳози молиявӣ ва ҳам аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳолати онҳоро танг мекунад. Ба ин хотир ҳузури шохидоне, ки рӯ ба рӯи доираи бузурги ҳуқуқдонҳоро сиёсатшиносон аъмоли пасипардагии ин ташкилоти маъхуф ва аъзои онро ғош мекунад, ба онҳо нафорида.

Аз сӯйи дигар, иштирок дар ин нишаст озод аст ва ин ҳаққи Тоҷикистон аст, ки киро ба ҳайси намоёнда ё узви ҳайат ғиристад.

Дарвоқеъ, ин ҳолат наметавонад боиси нигаронӣ ва ташвиши роҳбарони ТТЭ ХНИ набошад. Онҳо ҳоло кам-кам ба ҳуд омадаву диданд, ки дар атрофашон қасе намонда, ҷун бисёре аз аъзои собиқ пайомадҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ташкилот ва роҳбарони онро дарқ карда, бо арзи пушаймонӣ ба ватан барғаштанд, ё қомилан ҳудро аз ғазои ҷиноятӣ, ки ин ташкилот созон додааст, қанор ғирифтанд. Хамин аст, ки вақтҳои охир эмиссарҳои ТТЭ ХНИ ҳеле зиёд талош карданд, то сафи ҳудро аз ҳисоби афроде, ки ба ғуфтаи ҳудашон, барои зиндагии беҳтар ба Аврупо рафтаанд, пуру қунанд. Дуруст, муваффақ нашуданд ва ғикр мекунам, ки муваффақ нашуданашон ба оқибатҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ марбут аст.

Аммо дар масъалаи “сиёсӣ шудани баҳси ҳуқуқӣ” инро бояд дар назар дошта бошем, ки ТТЭ ХНИ тавонмандии сиёсӣ надорад, ин ташкилот аслан, субъекти сиёсӣ набуда, ҷун як ташкилоти террористиву экстремистӣ эътироф шудааст. Бинобар ин, ба мавзӯи мавҷудияти ТТЭ ХНИ на ҷун як оппонент ё муҳолифи сиёсӣ, балки бояд ҷун ташкилоти террористиву экстремистӣ бархӯрд кард.

- Оқибатҳои ҳуқуқии хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ, - ин яъне ҷӣ?

- Тибқи меъёрҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои иштирок дар ҷаласаву нишастҳои ТТЭ ХНИ ҷавобгарии сангин пешбинӣ шудааст. Аз ҷумла, мувофиқи моддаи 3073 қисми 2-и Кодекси ҷиноятӣ Тоҷикистон, иштирок дар ғаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдокарда дар бораи барҳам додан ё манъи ғаъолияташ бинобар сабаби ба амал баровардани ғаъолияти экстремистӣ қабул шудааст, инчунин мусоидат кардан ба ғаъолияти онҳо бо истифода аз воситаҳои ахбори омма, шабақаи интернет ва ё ба тарзи дигар, (Қонуни ҶТ аз 14.11.2016, № 1359), бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба муҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад (Қонуни ҶТ аз 25.12.15, №1261).

Инчунин, ин кирдор (хамнишинӢ бо ТТЭ ХНИ) метавонад тибки моддаи “шарикӣ дар чиноят” ё “шарикӣ бо чинояткор” тафсир карда шавад. Айни ин ҳолатро моддаи 39, қисми 5-и Кодекси чиноятӣ мушаххас кардааст: “Чиноят дар ҳолате аз ҷониби иттиҳоди чиноятӣ (ташкilotи чиноятӣ) содиршуда эътироф мешавад, ки агар онро узви (аъзои) ҷунин иттиҳод ҷихати иҷрои мақсадҳои чинояткоронаи он, инчунин бо супориши иттиҳоди чиноятӣ шахсе содир карда бошад, ки узви иттиҳоди чиноятӣ нест”.

Яъне, қасе, ки новобаста аз узвият доштан ё надоштан дар ТТЭ ХНИ бо даъвати ин ташилот ба нишастии Варшава меравад, метавонад субъекти моддаҳои мазкур бошад. Мушаххастар, хамнишинӢ бо чинояткор чиноят аст.

Хамчунин, қӯшиши сафедкунии оммавии экстремизм низ тибки моддаи 3071-и Кодекси чиноятӣи ЧТ ҳеҷ қасро аз ҷавобгарии чиноятӣ озод намекунад. Ҷунин амал низ чиноят буда, барои содир кардани он аз 5 то 10 соли махрумият аз озодӣ пешбинӣ шудааст. Яъне ба ҳеҷ вачх инсонии солимандеша ва ҷонибдори волоиятии қонун бояд аз ҷунин ашхос ва нақшаю ақидаҳои зиДДиинсонии онҳо ҷонибдорӣ накунад.

- Бо тақя ба талаботии қонунгузории Тоҷикистон, хамчун, ҳуқуқшинос, дархост ё пешниҳоди ҳолисонаву беғаразонаи Шумо ҷӣ гуна хоҳад буд?

- Меъёрҳои дар боло зикршудаи қонунгузории чиноятӣи Тоҷикистон афроди аз ҷониби ТТЭ ХНИ дар нишастии Варшава иштироккунандаро ҳушдор медиҳад, ки аз дар бораи тасмиими ҳуд дуруст андешанд ва набояд думболаи ташилотии чинояткор раванд.

Ин нуқтаро хам набояд фаромӯш сохт, ки рохбарони ТТЭ ХНИ барои амалисозии ҳадафҳои ҳуд аз ҳар роҳи ғайримумкин истифода мекунанд. Инро дар зиндагии воқеиямон шохид будем. Натиҷа ин шуд, ки айнан хамон хамнишинӢ ё шарикӣ бо ин ташилот ҷавонони зиёдро пушти панҷара бурд. Онҳое, ки ҳоло дар Аврупо истода, лофу газоф мезананд, то ҷавонон ё афроди ноогохро ба ҳуд ҷалб кунанд, ба нишастҳои ҳуд даъват кунанд, ҳеҷ гоҳ қафолат дода наметавонанд, ки фардо ин ҷавон ё фарди ноогохро ҷӣ оқибатҳои ҳуқуқӣ интизор аст.

Мешавад, ки ба ин мавзӯ аз пахлӯи дигар ҳам бархӯрд кард. Садсолаҳо кабл мардум мегуфтанд, “Бо мох шинӣ — мох шавӣ, бо дег шинӣ — сиёх шавӣ”. Он замоне ки ханӯз мафхумҳои “хамнишинӣ бо ТТЭ ХНИ” ё “шарикӣ дар чиноят” вучуд надоштанд, мардум инро дар зиндагии худ таҷриба карданд.

- Аз тафсири Шумо метавон чунин хулоса кард, ки ҳар нафаре, ки ҳамроҳи аъзову роҳбарони ТТЭ ХНИ дар нишасти Варшава иштирок мекунад ё аз он ҷонибдорӣ менамояд, метавонад новобаста аз узвият дар ин ташкилот ба пайомадҳои ҳукукӣ рӯ ба рӯ шавад?

- Айнан ҳамин тавр. Ва ҳадаф аз шарҳи меъёрҳои конунгузории Тоҷикистон ҳам ҳамин аст, ки онҳое, ки тасмимдоранд дар нишасти Варшава хамнишини ТТЭ ХНИ бошанд, андеша кунанд. Болои мафҳуми “шарикӣ бо чинояткор” андешанд. Конун ба онҳое, ки аз раъйи чинояткоронаи худ баргашта, дар раванди пешгирии чинояту ошкорсозии чинояткорон бо мақомот ҳамкорӣ мекунанд, гузаштҳо ва сабукиҳо муайян кардааст, ба шарте ки “дар кирдори ӯ аломатҳои таркиби чинояти дигар мавҷуд набошад”.

Мусоҳиба: Довуд Исматӣ, рӯзноманигор